ENE KÄPP ALI OPTIMIZEM

POGOVARJALI
SMO SE

Na »Konferenci o vlogi in organizaciji izobraževanja odraslih v času prehoda«, ki je bila novembra lani v Tallinnu, glavnem mestu Estonije, smo srečevali nekaj razsvetljenih obrazov organizatorjev. Med njimi je bila Ene Käpp, kratko pristriženih las, živahnega videza in prodornega glasu. Ene Käpp je neprestano bedela nad nami. Tisti, ki so povezani z estonskim izobraževanjem odraslih, jo poznajo že dolgo. Srečujejo se z njo na ANDRAS-u, estonskem združenju za izobraževanje odraslih.

Ene Käpp se je v svetu učečih se odraslih znašla povsem po naključju. Sprva ni prav nič kazalo na to, da jo bo pot zanesla sem. Po zaključku univerzitetnega študija so namreč oblasti z odlokom odločile, da bo Ene Käpp učiteljica osnovnošolskih otrok v vasi Paide. Prav lahko bi bila ostala tam. Dobro ji je bilo in radi so jo imeli. Tri leta je preživela v družanju z otroki, tudi v poletnih brigadah, v katerih je skupaj z njimi kmetovala. Z otroki je navezala zelo dobre stike. Zanj pa je bila tedaj odločilna, se spominja, misel neke izkušene in tankočutne učiteljice. Ta jo je spodbudila, naj gre dalje, češ da ima v sebi zaklad, ki ga mora razviti drugje, tam, kjer bo tudi sama lahko hitro rasla. Tako je zamenjala šolo, zatem pa postala še šolska inšpektorica. Na Oddelku za nadaljevalno izobraževanje, ki zdaj domuje v skupnih prostorih z ANDRAS-om, je prišla kot udeleženka seminarja za učitelje. Bila je živa, odzivna, podjetna, optimistična. Prav takšne ljudi potrebujemo v izobraževanju odraslih. In zadržali so jo na Oddelku.

Mi pa smo ji za našo revijo zastavili nekaj vprašanj, na katera je z veseljem odgovorila.

ANDRAS je organizacija, ki vsaj v nekaterih dejavnostih spominja na Andragoško društvo Slovenije. Kdaj je bila ustanovljena in kaj je njena naloga?

E. K.: ANDRAS smo ustanovili leta 1991. To je nekakšna krovna organizacija na področju izobraževanja odraslih pri nas. Druga je Liga

ljudskih organizacij, ki ima na skrbi ljudsko izobraževanje. Slednje ima dolgo tradicijo, predvsem na deželi. Še danes se na deželi učijo klekljati, peti itn. Vidite, v ANDRAS-u zares verjamemo v to, da je izobraževanje, ki traja vse življenje, več kot skupek posameznih izobraževalnih epizod. Gre za sklenjen krog. Tako, naravnost simbolno, ANDRAS zdaj

zaseda prostore izpraznjene osnovne šole. Otroci je namreč v Estoniji vse manj. To tu je bila doslej ruska in estonska osnovna šola. Pri nas namreč, tudi po razpadu Sovjetske zveze, šolanje poteka v obeh jezikih. Zatakne se edinele na univerzi, kajti tam bi bilo preveč drago nadaljevati takšno dvojezično šolanje. Sicer pa je dvojezičnost nekaj povsem naravne-

ga, saj ima Estonija dva milijona prebivalcev in polovica teh so Rusi.

V ANDRAS-u se posvečamo predvsem temeljnemu izobraževanju odraslih. Torej tistemu za manj izobražene ljudi. Tudi v državah Evropske skupnosti skupaj premorejo kar 40 odstotkov funkcionalno nepismenih oseb, ki v današnjih nestalnih časih močno zavirajo rast. V Estoniji so malo izobraženi cokla v razvoju, zato si prizadevamo, da bi tem ljudem omogočili čim boljše temeljno izobraževanje. Poleg tega imamo v Estoniji še eno težavo: to so ženske, ki so takrat, ko so sklenile univerzitetni študij, postale matere. V bivši Sovjetski zvezi so bili zakoni materinstvu naklonjeni in tako so lahko ostale doma ob otroku kar dve leti in pol. Če so tedaj, in to se je zgodilo pogosto, rodile še enega otroka, so ostale izločene iz delovnega in socialnega okolja kar pet let. V tem času pa sleherno šolsko znanje zastara in postane povsem neuporabno, saj še ni zares ponotranjeno z lastnimi delovnimi izkušnjami. Ko smo pred nekaj leti npr. pripravili nočne oddaje o izobraževanju odraslih, smo mislili, da bodo trajale le kako uro. Vendar, ne! Ljudje, še posebej takšne formalno izobražene ženske, so klicali celo noč, spraševali za napotke in nasvete. Precej je bilo seveda vprašanj o tem, kako najti delo, kako se zanj izobraziti.

Drugo naše področje, tu v ANDRAS-u, je namreč izobraževanje za delo. Razumljivo je, da se je z nastopom tržnega gospodarstva sprožil plaz potreb po novih znanjih. Ljudje se pogosto odločajo za tista, ki vodijo v bolj splošne usposobljenosti, takšne, ki jih je moč uporabiti na mnogih delovnih mestih. Nenaadnje pa precej sodelujemo tudi pri izobraževanju izobraževalcev odraslih. Pa tudi, dosti je pri nas, v našem društvu, raziskovalnega dela. Zdi se mi, da je pomembno tudi to, da si prizadevamo, da bi bili sprejeti pametni in dobri zakoni na področju izobraževanja odraslih, zato neprestano navezujemo stike z vplivnimi ljudmi. Še več, pogosto organiziramo forume izobraževanja odraslih, ki nam pomagajo zaslutiti potrebe ljudi.

Vemo, da je narava temeljnega izobraževanja odraslih v sleherni državi različna. Kako je s tem pri vas?

E. K.: Ponosni smo, da lahko našim manj izobraženim ljudem ponudimo vpis na gimnazije za odrasle in ne le zgolj v poklicne

šole. Gimnazij imamo zdaj približno dvajset. Mnogi se odločijo za splošno izobraževanje, ko jim razložimo, kako malo možnosti za življenje imajo z ozko poklicno izobrazbo v tej naši mladi Estoniji, ki se pripravlja na negotov vstop v Evropsko skupnost in se odpira povsem novim in spreminjajočim se zahtevam gospodarstva in življenja.

Kako je pri vas s svetovanjem ljudem, ki vstopajo v izobraževanje odraslih?

E. K.: Andragoško svetovanje je ena naših pomembnih dejavnosti. Dobro bi bilo, da bi jo povezali s takšnim, ki bi bilo širše in bi zajelo tudi druge življenjske probleme ljudi. Takšne, ki bi jih lahko poskušali rešiti tudi z izobraževanjem.

Dejali ste, da ste tudi vi zelo zadovoljni z organizacijo Tedna vseživljenjskega učenja v Estoniji in da spremljate dosežke v Sloveniji in drugod.

E. K.: Ja, res je. Ne vem, ali ste videli naš plakat in opazili, kaj piše na njem: Učimo se, da bi živeli, živimo, da bi se učili. Plakat prikazuje stopnice, ki vodijo navzgor. Tudi naš teden se širi in nas vodi dalje. Vemo, da je javna kampanja, ki spremlja takšno početje, močno odvisna od sredstev javnega obveščanja. Presenečeni smo bili nad odzivom prav vseh, tudi zasebnih postaj, ki so v našem tednu odkrile način, da uveljavijo sebe pri zvedavih poslušalcih in gledalcih. Kar pa zadeva slovenske dosežke ... spremljamo jih. Za nas so vaše izkušnje zares dragocene.

**Z Ene Käpp se je pogovarjala
mag. Dušana Findeisen**